

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділь і святках.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Федькович яко політик і педагог.

(Конець.)

До сего меморіалу додав Федькович таку дописку в язиці рускім:

„Так я утяв нашим німчикам, а честну редакцію („Правди“) прошу за ужиткованем сего мого письма хосенну прессию учинити, аби наші москалики уже раз з коня впали а ми у стримінь собі сіли. А! ще одно: Я буквар свій зі Львова дістав, але п. П. важив ся чималі поправки в нему поробити. Як він се сьмів? Коли п. П. хоче мене корегувати, то нехай у перед ліпше учить ся по руски, да не з книжок а з народу. То біда, що кождий хоче нашого великого Куліша учити! Федькович.“

Postscriptum: „Поневаж часу стало, посилаю Вам і сему справу Довбуша, а Вас прошу, напишіть мені про мою німечину, чи добре я так зробив? Прошу Вас! Федькович.“

Послїдне письмо Федьковича з того часу писане також в німецькїм язиці, було справлене на адресу „Черновецької Газети“ (Czernewitzer Zeitung) і гласить в рускім перекладі так:

„(Лише правду!) Зчудовав ся я, прочитавши в 164 числі „Черновецької Газети“, що на 16 засіданю сойму (буковиньского) сего року пос. Ковач виноватить правительство за се, мов оно через заведене примусу шкільного викликало в народі апатию до школи. Не примус шкільний, бо такого не було, викликав апатию, але мізерні пляни наукові та ще мізерній-

ші ліпянки, що велять себе звати шкільними учебниками. Як би міністерство просвіти було подбало о те, щоби шкільні книжки були писані в язиці народнім та відповідали світоглядю, потребам і життєвим обставинам народу, то були би школи доси, хоч під слабими учителями приносили иньші плоди, а про неохоту не було би і бесїди. Наколи необразований селянин неохотний школі, то годі чудувати ся. Але що він школи зараз в перших тижнях не голубить, за се вина лежить на самій школі с. е. на безглуздох плянах наукових і на ненародних учебниках. — Один, що багато би знав розказати.“

До сего письма долучив Федькович таке письмо до редакції згаданої часописи: „Сю статью, за котрої зміст я беру повну одвічальність, зволїть помістити в вашій цїнній часописи тим ласкавійше, позаяк в тїй статі порушене третє з черги, найважнїйше питанє шкільне. З поважанем: Федькович, окружний шкільний інспектор. Сторонець-Путиля, 24 жовтня, 1869.“

На зазиві старости вижницького до Федьковича, щоби тойже забрав ся до укладу першої рускої читанки, дописав Федькович!

„Честна Редакцие! („Правди“) Обіцяв я Вам децю про шкільні книжки написати, отже і послухайте ласкаві. Буде тому чи не три місяці, як приїхав до нас на сесию наш староста (Bezirkshauptmann) і показує мені письмо, що прийшло з Відня через руки краювої президії, аби мене запитав ся, чи я би пристав піти до книжкової комісії до Відня і там книжки для шкіль-

ских народних писати. Я від разу пристав і дав навіть на се на письмі від себе реверсе, що слова свого не оскочу. 26-го мая дістаю я таке письмо від старости, а то офіціальне.“

Письмо старости вижницького помістив я в горі під числом 1373. Дальші коментарі до сих матеріалів про Федьковича полишаю знавцям і любителям історії нашої письменности.

Новосїлки, в серпню, 1897 р.

Наталь Василянн.

Наші партії політичні і їх будучність.

(Статья надїслана з Галичини.)

Вічні у нас наріканя на роздроблене Русинів на партії, на завзяті борби партійні. А предєі се річ, котрої уникнути годї, річ конечна у народу, котрий бере удїл в житю політичнім, бо звістно годї всім думати на одно копїто. Рїжницї поглядів на певні сталі справи політичні і суспільні — се гєнеза партій. Від сего, які питання у даного народу стоять на порядку деннім і домагають ся розвязки, залежить уґрупованє і програми партій. Бож се всякому звістно, що кождий парїд має свої окремі справи, що повстають з обставин, серед яких він находить ся, а навіть загально-людєкі справи виступають у рїжних краях під рїжними формами. Так иньші партії і иньші програми бачимо у Англичан, иньші у Німцїв, ще иньші у Італїянцїв і т. д. Так само і в нас, Русинів. Тї партії, які тут

15) Як чоловік зійшов на пана.

Оповіданє

ВЯЧЕСЛАВА БУДЗИНОВСКОГО.

(Дальше.)

— Розступи ся сира земле! Наробив я собі. Хоч бери шнур, та вішай ся! В таке болото вліз. Тепер ні туди, ні назад. Де ті люди виховали ся?! Полїтики — в них — батари; порядний Русин, говорить по польски... Одна легко важить собі і висьміває все те, що мені найдорожше, друга знов, забороняє мені говорити по руски, змушує з Русином навіть уживати найненависнїйшої мені на свїті мови... І все те вже тепер, заки внистять мене до свого дому, коли не мають ще до мене найменшого права!... І они думають може, що я все те знесу? Що піддам ся їх глумим і безличним жаданям, що зрезигную з сего, о чім марила душа моя, відколи научила ся мислити, що плюну в лице цїлій мойї минувшости, що подончу найдорожшї і найсвятїйшї мої ідеали і буду думав лиш о домашнім, родиннім щастю, о кар'єрі, що схудобю так, як они самі?!... І для кого все те? Для пару очий дївочих, для кокетки!... Та ще й по-при ту підмість зробив би я друге свинь-

ство. Там тужить дець за мною дївчина, якїї рівної нема під сонцем, для котрої найсвятїйше все те, що і мені сьвiate. І я мав би покинути єї ддятого лиш, що в тої другої гарнїйшї очі, що уміє кокетувати? ддятого, що з єї кухні залїтає запах паньської печенї? ддятого, щоби стати, — зійти на пана?! О!... як близко я був вже над пропастию. Який я вам вдячний, ви польскї гуся, що ви завчасну ще і в цїлій своїй наготї показали своєю мерзоту.

Стефан став тепер жалувати, що замовив новий та дорогий стрій салюновий, щоби міг як слід запрєзентувати ся на першій візитї у Добриньских.

— Як то добре, що я не зірвав ще з Галькою. Не буде треба перепрошувати.

Постановив написати до неї. Клонїт лиш в тїм, що не знав, що було в послїднім єї листї, бо не прочитавши спалив єго. Бояв ся, щоби не написав, або не поминув щось такого, по чім она могла би пізнати, що він єго не читав.

— Она не сьміє навіть підозрївати мене о щось такого. Коли би так можна було зібрати сей понїл, що лежав в сїлювачї, очнетити єго і назад в лист замїнити! — Пронало. Найліпше напишу лиш лаконїчне повїдомленє, що приїду до неї... Або ще ліпше, зателеграфую.

Вдоволений, що знайшов вихід, заснув. По всіх тих своїх клопотах раз бодай виснав ся. Рано не було вже на нїм і слїду з вчерашної

їритациї і песнїзму. Успокоївши ся цїлком, зачав поволи приходити до переконаня, що він вчєра надто чорними красками малював своє положенє.

— Нічо дивного, що дївчина в той спосіб приняла єго книжку і цїлу полїтику. Чи она раз хотя в житю була в культурнім товариствї, або говорила з правдиво образованим чоловіком? Тим нема що так дуже гризти ся. От дитина і повторяє лиш без мисли те, що чує від свого окруженя. Почує иньшу бесїду, попаде в иньше окруженє, тогди і она стане инакше говорити. Єї мозок не заостєнїв ще і той паньскїй бурян дасть ся виполоти. Я єї можу виховати собі так, як сам єхочу... А стара малпа з своєю русофобїєю? — Що она мене обходить! Щоби я йно дївчину дістав. Тогди я їй вже скажу, щоби не втиркала між нас свого носа, що я пан в своїй хатї! Дїжде ся ще того, що власна єї донька не буде инакше говорити, як лиш по руски.

На другий день принїє єму кравець нове убранє. Придивляв ся в зеркалї. Лежить так, як би сотворене для него. Сорочка, ковнїрик, краватка і т. п., просто з склепу. Навїть брилянткову шинильку роздобув собі. Позичив від товариша.

Коли закінчив обзирини в зеркалї, був певний, що і гардеробою не побє єго єго конкурент.

Льокай впровадив єго до салюну. Цїле урядженє поразило єго своєю величавостию.

втворили ся, суть продуктом питомих відносин, серед яких находить ся наш нарід.

Головну ціль теперішних прямовань можна коротко схарактеризувати: се втворене національних держав. Кожда народність хоче бути незалежною від другої, а що більше, скріпити ся коштом другої, слабшої. Де та ціль досягнена, де є вже національні держави, там уступає тим самим питане національне з порядку денного, а его місце займають питання суспільні: так у Франції, Італії, Німеччині і т. д. Де знову се питання не залагоджене, там оно все стоїть на першому плані і ніякі змагання его усунути не придадуть ся на ніщо. Класичним приміром сего Австрія, тому в парламенті австрійским на першому плані все стоїть партія національна.

А як-же тепер має ся річ у кожного народу дома? Тут питання національне виповнює політику — так назвати-б — заграничну. Оно підносить ся лише у відносинах з сусідами, а політика внутрішня обертає ся коло питань суспільних. Повстають партії, що ставлять собі метою оборону інтересів певних верств суспільних. Так бачимо у Поляків: станьчиків, демократів, людовців, соціальних демократів; у Словінців: клерикалів і радикалів і т. д.

Так повинно би бути і в нас Русинів, але тут входять в гру ще інші обставини. У інших народів ніхто не перечить факту існування самої народності якої такої — так як се діє ся у нас. Тому в нас питання національне виповнює також дуже велику частку внутрішньої політики, тому втворили ся тут окремі партії, у яких то питання становить цілу програму*).

Так на початку нашого життя політичного треба було і у внутрі рішати питання національне, і довкола того питання вичлючили обертали ся всі наші спори домашні. Для того були лише дві партії: одна боронила відрубності і самостійності народної — се були народовці, а дру-

* Правда, єсть також у Німців сторонництво народовців (Шенерера), але крім назви нічого не має подібного з нашими.

гі, перечили єї — се були тверді або москвофіли. І та борба виповнювала ціле політичне життя і діяльність Русинів через кілька десятків літ, аж по найновіші часи.

Однак звільна почали відносини змінити ся. На се вплинули дві обставини: швидке і сильне скріплене почуття народности у ширшій інтелігенції та достаточний розвій літератури нашої, що певно вже гарантувало будучність нашої народности, а з другого боку ріжниця клас суспільних що щораз сильніше зазначувала ся, виводила нові питання. Давні партії і їх програми не вистарчали і не відповідали новим відносинам. Русини почули себе на стільки сильними, що обава про народну самостійність почала зникати.

Ціль прямовань партії народовської була досягнена, отже треба було оглянутись за новою програмою. А що всяка інституція чи партія або спілка, коли досягне свою ціль, стає в дальшій тягу анахронізмом і мусить скорше чи пізніше розпасти ся, то та судьба стрітила народовців. Перш усього відлізло ся ліве крило від своєї партії і оснувало окрему партію радикальну. Оборона інтересів мужиків, матеріальне і просвітне піднесення наших селян — сю програму проголосила нова партія. Се була перша партія, що ставила метою оборону інтересів одної верстви суспільної (селян) против других.

Народовці остали ся ще якийсь час сильною партією, бо нашли піддержку в правительстві. Зі скрайних поступовців в своїх початках стали они елементом умірковано-консервативним. Партія москвофільська, як кожда партія з негатиною лише програмою, унадала щораз сильніше; виступає ідея спільности народної і конечність оборони спільними силами против агресивности Поляків. Зі зменшення числа атакуючих народність руску у внутрі, меншала конечність оборони. А тут по виділенню партії селянської остали ся ще дві класи суспільні, котрих інтереси щораз більше віддаляють ся від себе — се уряднича інтелігенція, бюрократія і священство. В одній партії стало їм за тісно.

Знана „угода“ з правительством помогла до розсадження партії народовської — она de facto тепер перестала вже існувати. Вищі урядники, або такі, що хотіли ними стати, віділи свій інтерес у звязи з правительством і они лишили ся при угоді. Становиско їх у нас відповідає mutatis mutandis становиску станьчиків між партіями польськими: они відгравають у нас ролю аристократії. Ціле gros духовенства і мала частка світської інтелігенції (проча частка належить або до партії радикальної або до угодової) утворили окрему партію з цілю клерикально-консервативною. До сеї партії зблизили ся москвофіли, бо у них находять ся ті самі елементи суспільні. І ми дожили хвилі, що по усуненню питання національного з внутрішньої політики найзавзятіші вороги зблизили ся до себе і ділають рука в руку.

І так втворили ся у нас такі партії: 1. угодова 2. консервативно-клерикальна (опозиційна) 3. радикальна а при тім остає еще 4. москвофільство, котре доживає свого віку. Коли поспитаєм, яка будучність тих партій, то можемо на се питання з певною правдоподібністю відповісти, а то через аналогію з фазами, які інші народи переходили. Партія угодова перетворить ся цілковито в аристократичну і буде старати ся тими средствами спасати Русь, якими подібні партії в інших народів спасають свій народ. Єї скріплять відломки партії клерикально-консервативної і она при помочи правительства буде могла відіграти свою ролю у внутрішній історії нашого народу. Партія староруска або москвофільська і опозиційна (зконсолідована) розпадуть ся в недалеких часах — перша із-за своєї безпрограмности, друга, бо містить все ще за ріжнородні елементи в собі. З них обох втворить ся сильна партія клерикальна, до втворення якої вже тепер бачимо змагання у поодиноких осіб почавши від о. Джулинського аж до о. Негребенського. Проча частина обох партій (світська інтелігенція) перейде, відповідно до переконань, або до угодовців, або до радикалів. Та послідна партія остане так

— Гей... як би то так у мене! — подумав собі Стефан.

Двері з салону вели на веранду. Просто екзотичний город! Там між цвітими і пальмами сиділа она. Привитали ся.

— Заки надійде мама, мушу вам щось сказати — говорила Салька. — Перед хвилиною був у нас Рудецкий. Формально освідчив ся. Мама питала мене, що я на те скажу, а я — ні так, ні сяк. Я сказала, що надумаю ся, бо мені ще й так час. Ідїть до салону, бо мама надходить.

Пані Добринська прийняла его — як здавало ся — досить радо. Він і їй ліпше сподобав ся, як Рудецкий.

— Шкода, що нема чоловіка — казала, — поїхав на комісію, і верне аж завтра вночі.

Побалакали хвилину о погоді, фестині, приїзді якогось віденського диґнітаря, о собаці, котру трамвай розїхав, і пані до дому осудила, що Стефан „дуже інтелігентний“ і робить дуже добре вражїне.

— Если вам се не справить неприємности — говорила працюючи ся — загостїть до нас в четвер. У нас в тім дни все сходить ся більше товариство.

Вдоволенний вертав до дому. Одно ще лиш непокоїло его. Іменно те, що дївчина не відмовила Рудецкому відразу і рішучо, але сказала, що „надумає ся.“

— Значить, без борби не обїйде ся.

*

Нині був четвер. Пізнати се було по тім, що Стефан від полудня стояв перед зеркалом. Нині мав мірати ся з Рудецким і до тої борби робив всесторонні приготования.

— Перша річ — думав — пристосувати ся до окруження.

Він чув, що товаришка вартість Рудецкого полягає в гумористичних монольогах. Щоби в нічїм не вийти гіршим від того пустого блазна, виучив ся і Стефан споре число монольоґів. Пробив, котрі робив перед зеркалом, випали вдоволяючо. Знав, що Рудецкий продукує ся грою на фортепяні, але тут він не бояв ся конкуренції. Грав добре.

Коли прийшов до Добринських, уважав на кожний свій рух, кожде свое слово. Ніхто не міг би підозрівати, яка плебейська в нїм душа.

Салюновець, — як у книжці.

— Може партійку преферанса? — заговорив господар дому. От і він заграє — і показав на Рудецкого, котрий в тій хвили сидів при фортепяні і калїчив Лішта.

Стефан засоромив ся.

— Тут я вже пропав. Не вирівнаю — подумав Стефан, бо справді грав лихо.

— Я, пане, не граю зовсім.

— Якто, цілком ні?

— Цілком.

— А то мені подобає ся — і покленав его по рамени. — Се дуже добре, що не граете. Кілько то молодих людей поруйнувало ся через „короткого.“ Гра в карти, то дуже небезпечна річ. Марує ся час і гроші.

Говорив о тім довго і голосно; так, щоби чув Рудецкий, котрий грав много і завзято, але зле. Очевидно все програвав.

Коли Рудецкий перестав грати, відозвав ся ту і там голосом призьяня. Від фортепяну пішов просто до зеленого столика.

Стефанови як би саме небо сприяло. На фор-

тепяні стояла розложена книжка з рапсодиями Лішта. Се був его улюблений композитор і він грав его з великим значем річи і вправою. Він заризиковав кілька куснів. За цілий час гри всі очи були звернені на него. Живі оплески залунали, коли скінчив. Змішаний стояв під високою пальмою і німо приймав ґратуляції гостей, самого господаря, его жінки, та теплий устисск руки — его богині.

— Ви дістали правдивий скарб до вашого салону — ґратулювали жінки господарям.

Все те страшно подїлало на гумор Рудецкого. Уже й не продукував ся з своїми монольогами. З того був Стефан дуже рад, бо і він не потребував нині „робити з себе блазна.“ На разі і се вистарчає, що до тепер показав. Его „ничтожність“ була на язиках усіх дам, старих і молодих. Всі мали доростаючих доньок, острили собі зуби. Они знали, що Рудецкий так, як би вже наречений панни дому, а що Стефан поводив ся з тактом і жадної не виріжнював, не могли підозрівати его, з якими він замірами увійшов в той дім.

Всі ті мамі звертали ся до пані дому по ближшій інформації що-до его особи, бо „варто би такого веселого і тактовного хлопця запросити до себе, если трафить ся баль або иньша яка забава.“ Казали також, що „варта би его десь висватати.“ О тім, що не одна з них хотїла би зловити его для „своєї“, не зраджувала ся жадна, бо „моя того не потребує. За нею і так вже за много „дуріє.“ Як би хотїла, могла була давно вже віддати ся.“

(Дальше буде).

довго при своїй програмі, як довго підставою нашого народу буде селянство. З розвитком промислу і стану робітничого може повстати ще партія соціал-демократична, але це не наступить так скоро.

Мрн.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 13. серпня 1897.

Взірцевий хор академиків, що вже дав концерта в Тернополі і в Золочеві, устроїть також концерти в Любачеві, Сокалі, в Дрогобичі, в Стрию і Коломиї.

Нова тарифа для черновецького електричного трамваю увійшла в жите з вчорашнім днем. Она є стільки догіднійша, що простійша і легше їдчим зорієнтувати ся, кілько мають платити. Цілий шлях поділений на дві секції: від Прута до ринку і від ринку до станиці залізничної Фолькгартен. Надто установлена третя секція від площі керничної до міського города. Їзда за одну секцію коштує 7 кр. в першій класі а 5 кр. в другій класі.

Анкети для тютюну, що радили сими днями у Львові і в Чернівцях, рішили внести до міністерства цілий ряд жадань в інтересі тих, що займають ся управою тютюну. Правдоподібно услівя закупна тютюнового листя в Галичині і на Буковині змінить міністерство відповідно до рішень обох анкет.

Селяни против селян. В Самборі відбув ся дня 5-го серпня процес карний против одинадцять лисятицьких селян, обжалованих о тяжке ушкоджене тіла, сповнене дня 24-го січня с. р. на особі звістного руского патріота і діятеля Андрія Берника. Процес той показує, яких ворогів мають селяни у своїх рідних братях, також селянах. Розправа викрила многі і характеристичні факти. Всі обжаловані належать до партії війта Якіма Тижбіра, котрий одним з головних філярів в повіті, а на чолі розбишак, котрі напали на Берника, стояли два війтові сини Никола і Михайло, котрі напад сей приготували і були его проводирами. Війтівські сини надували своїх сторонників цілу днину, що би в ночи напасти на Берника, вертаючого зі Стрия домів і поломити ему кости за те, що посмів спротивитись розкраданю маєтку громадекого і церковного, яке в Лисятичах стало ся правом звичаєвим, бо навіть сам війт винен до каси церковної 900 зр., котрі позичав на вічне віддане. Нанад відбув ся під доглядом війта, котрий сидів тихо в хаті і викидав лише, як то его синки ладно справлять ся з „ворохобником“ Берником. Дуже дивну ролю відогравав в тій справі жандарм постенфірер Жак, котрий не хотів дозволити Берникови переждати в касарни, куди хоронив ся перед розбишаками, хоч Берник давав ему за те 100 зр., — а коли відтак Берник в его асистенції вийшов з касарні, то в очех Жака розбишаки кинули Берника на землю і колоди ножами так, що лише своїй незвичайно сильній будові тіла завдячує, що не погіб на місці. Лікарі сконстатували у Берника тяжке ушкоджене тіла, а розправа викрила і виказала наглядно вину підсудних. По промові прокуратора забрав слово д-р Олесницький і в коротких а досадних словах схарактеризував ситуацію та жакадав для пошкодованого признання відшкодованя. Обжаловані заховували ся дуже зухвало і вірили сьвято в те, що їм все уйде на сухо. Однак трибунал узнав всіх обжалованих винними злочину і засудив: Никола Тижбіра на півтора року, Михайла Тижбіра і ще двох обжалованих по одному рокови, а прочих по 8 і 6 місяців тяжкої вязниці, а Берникови признав 160 зр. відшкодованя. На Буковині діють ся подібні випадки частійше, тільки що такі розбишаки, як Тижбіри, знають не лиш бити своїх противників, а ще й викрутити ся зі всего.

Воздушна труба. При кінци тамтого місяця шаліла на Азовекім мори страшна буря.

З берега видно було пять воздушних труб, що в шаленім вирі крутили ся над морем а декотрі з них здімали величезний стовп води, що сягав аж до самих хмар. Се видовище природи не тревало довго а закінчило ся страшними блискавицями і громами, по котрих зараз проляв ся великий дощ. Злива була така сильна, що в одній хвили улиці міста Керча, звідки описують ся пригоду, замінила в ріки і наробила багато шкоди. Погібло багато худоби, а вода заносила на море багато зжатога збіжа, сіна і овочий, посудини господарскої, меблів і всяких домашних річий. Кілька деревяних мостів поторощила і знесла буря а великий камяний міст підмив напір води в каналі і він в части завалив ся. На мості було тогди багато людей і всі попадали у воду. Тільки трех людей змогло уратувати жите. Вода ушкодила також камяні стіни в каналі а оден мурований дім в місті розсипав ся на румовище. Вода в місті стояла так високо, що їздили лодками по улицах, та ратували людей. Богато душ погібло, та їх числа не знати ще до тепер. Тільки море викидає що день на берег бездушні жертви оногдїшнього циклоу.

Юрій Онет, славний писатель французкий, має клопіт зі своїм сином. Тато пише романи а син переживає незгірші події, як его любовні герої. Лев Онет, девятнадцять літний молодець, не хотів учини ся в Парижі, тож батько вислав его до одного професора в Орлеані. Але замієнь на книжку, задивив ся Левко на хорошу доньку професора і утік разом з нею до Парижа. Тут хотів Левко посвятити ся малярству, але що отець відказав ему всякої помочи, він виїхав зі своєю любовю до Антверпї, до одного зі своїх приятелів. Родичі того приятеля на просьби свого сина дали притулок молодій, закоханій парі. Незадовго прийшла на світ трета істота, що здавало ся, получила на віки їх любов. Та недовго тревало їх щасте. Отець, що в повісти певно посвятити би цілий устун на оправдане і звеличане такої любови, з власним сином поступив зовсім інакше. Скоро довідав ся, де син пробує, розлучив его з вибраною его серця, спровадив до Парижа і віддав до поправчого закладу. Але молодому Онетови удало ся і звідси утечи і він вступив на науку до коваля, де жив довший час в праці і в нужді. Отець, що жив виставно, як заможний властитель дібр в замку Les Abomis, не знав про долю сина. Наконєць удало ся поліції відкрити місце пробуваня молодця. Розгніваний отець не мав і тепер помилувана зі своїм сином та вислав его назад до закладу поправи. Тимчасом Левкова любка, котрої також вирік ся єї батько, заробляє тяжко на жите іглою, як бідна швачка. Писатель жертвував єї 5.000 франків, щоби она покинула его сина і вишукала собі мужа, котрий би адоптував дитину, але молода жінка відкинула з погордою ті гроші. Онет має тепер знамениту тему до нового роману з жита свого сина — хоть се найнезавиднійша тема, котру треба самому переживати.

Закоханий учений. Велике вражінє викликала трагічна смерть славного хеміка і ученого, тайного радника Віктора Маєра, професора університету в Гайдельберзі. В понеділок помер Маєр наглою смертю а тепер доносять звіткам, що він сам отруїв ся. Причиною самоубійства є нещаслива любов. Маєр родив ся 1848 року, кінчив школи в Берліні і Гайдельберзі а відтак покликвали его на політехніку в Штутгарді і Цюріху, де велавив ся своїми творами на поли хемії а відтак став професором в Гетінгені і Гайдельберзі. Насильна смерть поважаного і славного ученого та ще з причини любовних розчаровань визвала загальне зачудоване і співчуте.

Американський поєдинок. Від кількох днів шез був молодий урядник одного з віденьских банків, 26-літний Рудольф Піллер. Зразу думали, що він поїхав до родичів, котрі виїхали до купелів, але коли запитали там про него, отримали заперечаючу відповідь. Почали ся пошукуваня, котрі скоро розяснили тайну наглого зникненя. Родичі вернули до Відня і застали свое мешканє замкнене. Коли отворили двері, побачили свого сина у ванні, зовсім убраного, з глибокою раною в скрани. На дні ванни ле-

жав револьвер. Смерть мусіла наступити сейчас, а самоубійство стало ся, після сьвідомства лікаря, ще перед кількома днями. На столі стояла фотографія матери і кілька листів, котрі самоубійник написав в послідній хвили. З тих листів виходить, що він залюбив ся в якийсь панні, котру любив також другий і Піллер в американськім поєдинку зі своїм суперником витягнув чорну галку. Поліція доходить тепер, хто були ті особи, що стоять в звязи зі страшним американським самосудом.

Князь кельнером. Кельнер, про котрого мова, то князь Емерик Станіслав Воронєцький. Він є братанком князя Мечислава Воронєцького, котрий в роках 1848 і 1849 виїхав на Угорщину і там погіб на поли битви. Брат князя Мечислава виїхав за ним також до Угорщини, де оженив ся з донькою одного будапештєньского мїщанина. З сего подружя прийшов на світ князь Емерик, котрий нині в Пешті служить кельнером. Батько его не мав жадного маєтку, заробляти не вмів і тому сина, потомка великого шляхотского роду, майже не давав учини. Небавом батько і мати померли а молодий хлопєць остав ся без нічого, без науки і без способу до жита. Вкінци взяли его за кельнера до кавярні, де „пани за свої гроші“ раді, що їм князь послугує. Се також рідкість.

Підводна палата. Оден богач американський побудовав собі на літо справді цародїйну палату. Стоїть она на дні глибокого озера на цементових підвалинах, а все збудована зі шкла. Складає ся з трех комнат, сьвітлиці, їдальні і комнаты для служби; воздух дістає за помочию рур вентиляційних а сьвітла достарчають електричні машини. Коли ярке сьвітло заблїстить на дні озера, отвирає ся очам видцїв, що гостять у тій підводній віллі чудовий вид. Через прозорачні стіни і стєлю видко тисячі водних животин, ціле підводне жите, дивне, фантастичне і загадочне, як его описав Верє у своїх повістях. Від підводної палати провадить куритар на беріг озера і злучає ся з надбережною віллею американського, помислового крєза.

Цирк Райха приїхав до Чернівців і дає від завтра представленя на площі Єлисавети.

Дрібні вієти. В Хирові якийсь паний робітник положив ся на шини залізничні спати і згинув під колесами їдучого поїзду. Трупа так роздавила залізниця, що не можна пізнати, хто був той робітник. — В Перемішля висаджували динамітом пілоти від старого мосту. Кавалок дерева з того пілоти влучив переходячу по мості Зінгерову, скалічив єї ліве лице і так сильно ударив по руці, що зломив єї в двох місцях. Зінгерова несла дитину на руках і дитині якнємь чудом не стало ся нічого. — Страшна буря перерягала оногди понад цілу Данїю; громи спалили багато домів і убили кілька осіб. — В Розенбергу на Угорщині копула ратуша, збудована торік на памятку ювілею тисячелїтя, завалила ся в суботу; 9 людей згинуло а 21 є тяжке і легке ранених.

Телеграми „Буковини“.

З дня 12-го серпня 1897 року.

Відень. Wiener Abendpost доносить: Австрійський конзуль, дипломатичний аґент в Софії барон Каль повідомив вчера болгарське правительство, що з порученя свого міністерства заграничних діл відходить на урльон до неозначеного часу. За причину того кроку подав, що болгарський президент міністрів Стоїлов не відкликав офіційально і категорично в назначенім речинци свої вискази, оголошені в Berliner Localanzeiger, обиджаючи цїсарський дім австрійський.

В Чернівцях виходить уже тринадцятий рік
руська газета

„БУКОВИНА“.

Від 1. січня 1896. року появляє ся она що дня кромі неділь і свят. Поміщає статі про справи буковинської Руси, але познакомлює читателів також із справами Русинів в інших землях руских. Дбає о добірні і цікаві фейлетони і взагалі о материял такий, що обходить кожду руску родину. Що „Буковина“ цікава і для галицьких Русинів, свідчить значне число передплатників еї в Галичині. Передплата лише 10 злр. Адреса редакції і адміністрації „Буковина“: Чернівці улица Петровича число 2.

БУРСА

„Народного Дому“ в Чернівцях.

дасть в році шкільнім 1897/8 ціле удержане і надзір 30 питомцям, передусім ученикам 1. і 2. рускої класи гімназійної, а тільки винятково з особливих причин і ученикам інших шкіл. Оплата вносить 2 зр. на інвентар, 1 зр. піврічно за пране і 15 зр. місячно за удержане, платних з гори. Питомці мусять вказати ся, що мають три рази змінити біле на постіль, 6 пар біля, 4 ручники, 6 хусточок до носа, 2 пари обуви і добру одіж; без того не вільно буде ніякому питомцеві спровадитись до бурси.

Подана о принятє до бурси треба вносити до кінца серпня с. р. Ученики, що ставлятьсь муть до вступного іспиту до 1. рускої класи гімназійної по вакаціях, мають внести подана о принятє до бурси також до сего терміну; рішене о їх принятє западе в день самого іспиту. В поданях, підписаних родичами, треба означити докладно, кільки хто обовязуєсь платити місячно. Принятє зависїти буде головно від висоти місячної плати, однак ученики з недостаточним поступом і невідповідним поведенем не будуть зовсім приняті.

До кожного поданя треба прилучити посїдне свідочтво шкільне, а до подань о знижене місячної плати ще й свідочтво неможности, підписане урядом парохіальним, громадским, податковим і катастральним.

Заряд бурси доложив всіх старань, щоби питомці мали здоровий харч і старанний догляд.

П. П.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я з днем 24. липня с. р. отворила у Вижици

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатою до снідань.

Поручаю Вив. місцевій і докрестній публиці

каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво,

СВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ,

папір, прибори шкільні, Фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відвортною почтою.

Услуга скоро, ціни низькі!

З глубоким поважанем

АННА МОСКВА.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

ВІД ДНЯ 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня						з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.					
819	854	1232	404	1025		1128	320	757	811	610	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів						з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокою					
1148	351	832	—	635		—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Бояна, Новоселів						з Новоселиці, Бояна, Садагури					
645	430	—	—	—		—	1113	950	—	—	
з Глібоки						до Глібоки					
до Карапчава, Сторожинця, Бергомету, Межибродів						з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчава					
814	535	—	—	—		635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.											
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радівців						з Радівців					
610	1003	228	612	805		542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни					
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу						з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики					
1010	201	—	—	—		1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави						з Сучави					
327	630	1009	216	718		442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиці						з Рус-Молдавиці					
346	647	913	1132	250		842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стаціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.											
з Карапчава						до Карапчава					
до Чудина н. С.						з Чудина н. С.					
854	1007	615	—	—		555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кождої днини.											
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.											

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-европейський іде о 46 минут пізнійше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркне нем минут.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльности. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квити в рускій мові.

Зголошеня о уділене агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einlauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, siehe man stets nach der Marke: „Anker“.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отєї

друксорти шкільні

як найліпше виконані, й по найдешевших цінах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Schulnachrichten і Повідомлення шкільні.

Є також оправлені діловодчі протоколи та окладки до каталогів і тижневників.

Замовленя з провінції виконують ся відвортною почтою.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожадує. Нові продаю дешевше як вводи, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обелужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелізаньчій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

